

ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม*

A STUDY OF EDUCATION MANAGEMENT POTENTIAL OF SUBDISTRICT
ADMINISTRATION ORGANIZATION IN MAHASARAKHAM PROVINCE

สุชาร์ตน์ พรหมเกตุ¹, อลงกรณ์ อรรคแสง²

Sucharat PromKet¹, AlongKorn Akaseang²

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : lookpad_101@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านวิชาการ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำเอกสารด้านวิชาการต่างๆ ด้านบุคลากร มีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติตรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านงบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำงบประมาณไปส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เมื่อเห็นว่ามีจำเป็น ด้านการบริหารจัดการ มีการมอบอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารงานจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มประสิทธิภาพ ด้านอาคารสถานที่มีการสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ มีการสอดส่องดูแลและความเรียบร้อยและความปลอดภัยอยู่เสมอ 2. ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.1) สภาพความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา คือ การแก้ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูงจนเกินไป 2.2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา คือ การจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนของตน ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง 2.3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

จัดการศึกษาคือชุมชนจะเป็นผู้มองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด และทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างตรงจุด โดยการนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปิงประมาณนั้นๆ

คำสำคัญ : 1. ศักยภาพการจัดการศึกษา 2. ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา 3. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the educational management potential of the Tambon Administrative Organization that established schools, 2) to study the factors for determining whether the sub-district administration organization is suitable for education management at the basic education level. The target group was 36 participants in the management of the study. The tool used was an interview form. Analyze data by content analysis methods.

The results were found that: 1. the educational management potential of the Tambon Administrative Organization that established the school. In the province of Maha Sarakham, it was found that academically, a curriculum was created. Prepare various academic documents. Personnel have effective personnel. A competent person And meet the statute of government teacher and education personnel budget has been allocated budget from the Department of Local Administration. And able to use the budget to promote and support education management according to their authority when deemed necessary Management There is a delegation of authority to judge in the administration of the president of the sub-district administrative organization with full efficiency. Building side there is support to provide an environment suitable for learning management. There is constant surveillance and tidy and safety. 2. Factors in determining whether the Tambon Administrative Organization is suitable for the provision of education at the basic education level was found that: 2.1) The inequality in education was the solution to the problem of access to quality and free education. 2.2) To increase educational opportunities is the provision of public services to people in their communities. 2.3) Participation of the community in the

management of education is that the community is the best person who can see the problems that arise. And cause precise problem solving By taking the problems and needs of the community to be the determinants in the formulation of a local education development plan as a guideline for the implementation of the district administration organization's education in that fiscal year.

Keywords : 1. Educational Management Potential 2. Education Disparities 3. Enhancing Educational Opportunities 4. Community Participation in the Provision of Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดศึกษารูปแบบโรงเรียน มีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ด้วยตัวเองย่อมเป็นการสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับท้องถิ่น เพราะระบบการศึกษาท้องถิ่นจะช่วยลดความแออัดของการศึกษาเนื่องจากผู้เรียนไม่ต้องเดินทางเข้าไปเรียนในเมืองและช่วยให้ผู้ที่ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นตนเองเพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันในท้องถิ่นของตน เพราะสามารถใช้พื้นที่ในชุมชนเป็นทุนทรัพย์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

ในปัจจุบันได้มีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 แห่ง คือ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม 2) องค์การบริหารส่วนตำบลวังแสง อำเภอแกลง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ และ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม ได้จัดตั้งโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อเป็นการรองรับจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, 2554) ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสถานศึกษาผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่นของตนเอง ให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาตามแนวทางมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

ดังนั้น ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา ศักยภาพในการจัดการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่มีการจัดการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีศักยภาพในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านอาคารสถานที่ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดแนวทางและพัฒนากิจการการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินการจัดการศึกษาอยู่แล้วและศึกษาปัจจัยที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีนโยบายในการจัดการศึกษาในอนาคตควรมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไปหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของท้องถิ่นและของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อค้นหาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลได้ข้อมูลสารสนเทศทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลและด้านอาคารสถานที่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

3.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจำนวน 36 คนประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 24 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งโรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

5.1.1 ด้านวิชาการ เป็นไปอย่างมีศักยภาพตามหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างครบถ้วนของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดในการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านวิชาการต่างๆ และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีอย่างครบครัน มีการวัดผลและประเมินผลหลังการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดอยู่เสมอ

5.1.2 ด้านงบประมาณ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งที่มาของงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นค่าใช้จ่าย ค่าจัดการเรียนการสอน(รายหัว) ค่าอาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น แต่องค์การบริหารส่วนตำบลต้นสังกัดสามารถจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในรายการต่างๆได้อีกจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองเมื่อเห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ เช่น การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจ้างครู จัดบริการรถรับส่ง การปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร การจัดหาเครื่องเล่นสนามให้กับนักเรียน ตลอดจนจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้กับสถานศึกษาในสังกัดในการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาโรงเรียนมีการวางแผนกำหนดการรายงานผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีการปฏิบัติตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด ปัญหาที่พบคือ เนื่องจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินไม่มีความชำนาญในด้านการทำบัญชีและงานพัสดุจึงทำให้การจัดทำบัญชีสถานศึกษาและการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ EGP ของกรมบัญชีกลางตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5.1.3 ด้านการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีศักยภาพเนื่องจากผู้บริหารมีการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานในด้าน

ต่างๆได้อย่างรวดเร็ว มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ทันทีที่ แต่การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้นยังมีบางโรงเรียนที่ยังไม่เคยผ่านการประเมินเพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอก เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกอยู่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการมีการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆที่เหมาะสมกับระดับชั้นรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมได้สร้างความเชื่อมั่นว่าจะต้องจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาที่ผู้บริหารท้องถิ่นสนับสนุน

5.1.4 ด้านการบริหารงานบุคคลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามเป็นการบริหารงานบุคคลที่มีศักยภาพ เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีวุฒิการศึกษาตรงตามคุณวุฒิ และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอโดยการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนโดยมีการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนหรือมีอนุญาตในการประกอบวิชาชีพครูเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างเสมอภาคปัญหาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหารบุคคลที่พบคือการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งปัจจุบันยังเป็นตำแหน่งว่างที่รอรับการโอน(ย้าย) หรือรอรับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจากบัญชีผู้สอบแข่งขันตำแหน่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา

5.1.5 ด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามพบว่ามีความมีศักยภาพเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้งบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนได้ตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่ต้องรอการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็ได้ มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียนเพื่อป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้ความสะดวกสบาย ไม่มีอันตราย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เช่น การทำความสะอาด การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ เครื่องเล่นต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการใช้งานให้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์ของเด็กอย่างต่อเนื่อง

5.2 ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

5.2.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้เนื่องจากประชาชนในชนบทต่างก็มีความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับการศึกษาในเมือง มีประชาชนหลายคนพยายามที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการการศึกษาในเมืองเพื่อที่จะได้รับการศึกษาที่ทันสมัย ส่งผลให้นักเรียนต้องมีการเดินทางเข้าไปรับการการศึกษา ผู้ปกครองต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายทั้งที่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับสถานศึกษาในเมืองนั้น จะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่ตามชนบท นักเรียนไม่ต้องเดินทาง ลดอันตรายจากการเดินทาง ผู้ปกครองไม่ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย นักเรียนสามารถมีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ใกล้บ้าน เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียน

5.2.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างมากเนื่องจากถือเป็นการวางองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอาการศึกษาที่มีคุณภาพเข้ามาสู่ชุมชนคนในชุมชนมีความใกล้ชิดจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทุกคนมีโอกาสในการเข้ารับการการศึกษาประชาชนในท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะการที่มีโรงเรียนที่มีคุณภาพอยู่ในชุมชนทำให้นักเรียนด้อยโอกาส ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างถิ่นมีโอกาสได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เพียงในระดับชั้นอนุบาล ชุมชนจึงมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาต่ออย่างน้อยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะช่วยให้การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นทำให้การจัดการศึกษาเกิดจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เมื่อชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดจัดการศึกษา จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรกับชุมชน อีกทั้งยังทำให้ชุมชนมีความรักในสถานศึกษา มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เกิดการระดมความคิดการวางแผนในการดำเนินการ มีการนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณนั้นๆ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างครบถ้วน

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย และเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ มีการจัดการวางแผนในการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ใช้งบประมาณตามแผนงานที่วางไว้ มีการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเมื่องบประมาณไม่เพียงพอ ด้านการบริหารจัดการ มีการเปิดโอกาส และมีการกระจายอำนาจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนไปยังโรงเรียนต่างๆ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ทันที การบริหารงานบุคคลสร้างความตระหนักแนวทางการพัฒนาในเรื่องของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสนับสนุนทุนสำหรับครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดมีความรู้ที่สูงขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น และผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ มีส่วนร่วมในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา และมีการประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ข้อเสนอแนะ หลักการเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โกสินทร์ ไทยจำนงค์ศิลป์ (2558) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 6 โดยผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการบริหารบุคคล ด้านสัมพันธ์ชุมชน ด้านวิชาการและด้านสถานที่ โดยผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการแก้ไขและติดตามผลการเรียนของนักเรียน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาให้พัฒนาการของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทินกฤต ชัยสุวรรณ (2561) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 ปัจจัยในการพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้นำเสนอเหตุผลสำคัญเพื่อสนับสนุนใน 3 ประเด็น ประเด็นแรก การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านสัมพันธ์ชุมชน ด้านวิชาการและด้านสถานที่ โดยไม่ต้องรอการจัดสรรปัจจัยต่างๆ จากหน่วยต้นสังกัด เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของงบประมาณ

ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพโดยไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูงจนเกินไป ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท เพราะประชาชนสามารถเข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ คณะรัฐมนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2557) ซึ่งได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย และได้นำเสนอคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาที่อยู่ในสังกัดอื่น เนื่องจากมีการดูแลงานด้านการศึกษาท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ทั้งทางด้านการบริหารจัดการ หรือการจัดการเรียนการสอน หรือเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพของเด็กนักเรียนในการรับส่งนักเรียนในเขตพื้นที่ ประเด็นที่สอง คือ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากการนำการศึกษาเข้าไปสู่ชุมชนทำให้ประชาชนได้ใกล้ชิดกับการศึกษามากขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยที่ขาดโอกาส จึงเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีงบประมาณพร้อมในการที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนของตน ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ผู้ที่มีรายได้น้อยไม่ต้องส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาในตัวเมือง และยังเป็นการช่วยลดความแออัดทางการศึกษาในเมืองและเป็นการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนของตนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงสอดคล้องกับ ทีมวิชาการ สมาคมพนักงานเทศบาลแห่งประเทศไทย (2560) ที่ได้นำเสนอสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำและความตกต่ำทางการศึกษาในบทความพิเศษ : การจัดการศึกษาท้องถิ่น ตอนที่ 7 เรื่องคุณภาพการศึกษา โดยได้อธิบายถึง “คุณภาพการศึกษา” ซึ่งเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ที่ท้องถิ่นต้องเข้าเกี่ยวข้อง เพราะ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (อปท.) มีหน้าที่จัดการศึกษาตามกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งประเด็นปัญหาประการสำคัญเป็นผลมาจาก “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” ก็คือเรื่อง “คุณภาพการศึกษา” โดยมีข้อเสนอของนักการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมาตลอดคือ “คุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำ” มีเด็กออกจากระบบการศึกษากลางคันจำนวน เพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนที่ผ่านการศึกษาในระบบขาดทักษะ ชีวิตขาดคุณธรรม และขาดจิตอาสาที่มีชีวิตที่อยู่บนความเสี่ยง จึงควรปรับแผนปฏิบัติการโดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกระดับร่วมกันบริหารและจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันกับคนในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยได้เสนอในประเด็นที่สามที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาคือชุมชนจะเป็น ผู้มองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุดและทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างตรงจุดการที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนเข้ามาประเมินการดำเนินการด้านการจัดการศึกษาช่วยเหลือเมื่อมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปและเพื่อเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างองค์กรกับชุมชน ที่ผลการวิจัยเป็น

เช่นนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการจัดการศึกษาที่สามารถเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดีเป็นการนำเอาศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อัมพร พินะสา (2560) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้นำเสนอผลการวิจัยในประเด็นการจัดสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาในท้องถิ่นไว้ว่า ควรประกอบด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและภาคประชาชน มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา เพื่อนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาการส่งเสริมให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรัฐเป็นผู้กำกับดูแล มาตรฐาน และนโยบายและให้มีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรจะมีหรือหาวิธีการที่จะเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดทำแผนนโยบายวิธีการดำเนินการจัดการศึกษารวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.1.2 มีการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดเป็นเครือข่ายที่ให้ความช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน

7.1.3 ผู้บริหารต้องมีความรู้ด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาที่จัดหรือเตรียมจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสามารถแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์และกฎหมายต่างๆ ให้มีความชัดเจน

7.1.4 ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อลดปัญหาการแย่งจำนวนนักเรียน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรศึกษาข้อมูลและดำเนินการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานประเภทอื่นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษา

7.2.2 ควรให้ความสำคัญและเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคประชาชนในการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคามโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนครอบคลุมปัญหาทุกด้านมากขึ้น

7.3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560 นโยบายของภาครัฐในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรืออิทธิพลทางด้านการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นต้น

7.3.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการยุบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแทน

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต..* กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.
- โกสินทร์ ไทยจํานงค์ศิลป์. (2558). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสมบุญเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2557). *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์(Final Report) โครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย*. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินกฤต ชัยสุวรรณ และคณะ. (2561). ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*. 12(2). 35-45.
- อัมพร พินะสา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

9. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจช่วยเหลือและเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญยิ่งต่อการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาจนประสบผลสำเร็จในที่สุด